

Piraattipuolueen talous-, kunta- ja perusturvaohjelma

Hyväksytty Piraattipuolueen kokouksessa Espoossa 7. heinäkuuta 2013.

Sisällys

1. Taloudellinen vakaus ja kasvu
2. Perustulo
3. Parempi palvelurakennemuutos
5. Kuntien talouden parantaminen
6. Työllisyyden parantaminen

1. Taloudellinen vakaus ja kasvu

Piraattipuolue toimii perinteisen talouspoliittisen jaottelun ulkopuolella, eikä suoraan ota kantaa valtiontalouden kokoon tai vastaaviin kysymyksiin. Oikeudenmukaisen talouspolitiikan perusteena on koko yhteiskunnan etu ilman eri ryhmien vastakkainasettelua.

Valtion jatkuva velkaantuminen on kestämaton tilanne. Perustuslakiin tulee lisätä tasapainotettu budjettivaatimus, joka velvoittaa päättäjiä pitämään valtion tulot ja menot yhtäsuurina.

Suorista yritystuista, mukaan lukien kansalliset maataloustuet, on pääosin luovuttava. Yritystuet aiheuttavat tehottomuutta, ovat kuluttajien kannalta vahingollisia ja altistavat korruptiolle. Maataloustuet ovat täysin liioiteltuja verrattuna alan painoarvoon nykyaikaisessa taloudessa. Poistamalla suurin osa yritystuista ja kansallisista maataloustuista saavutettaisiin merkittävät säästöt.

Verotuksen yksinkertaistaminen on tarpeen, sillä järjestelmää on kokonaisuudessaan liki mahdoton ymmärtää ja sen vuoksi kansalaisen oikeusturva verotusasioissa on heikko. Nykyinen verotusjärjestelmä vaatii usein ulkopuolisen verotusasioihin erikoistuneen apua, jotta kaikki asiaankuuluvat verovähennykset saadaan hyödynnettyä. Verosuunnittelun tarvetta on siis vähennettävä.

Yritysten verotusta on yksinkertaistettava poistamalla erilaisia verovähennyksiä. Tästä yrityksille koitua verojen kohoaminen on korvattava veroprosentteja vastaavasti alentamalla. Yritysverotuksessa on siirryttävä yksinkertaisempaan malliin, jossa verotetaan vain ulos jaettua rahaa. Tämä kannustaa tehokkaampaan ja järkevämpään toimintaan. Myös yksityishenkilöiden verotuksesta on pyrittävä poistamaan verovähennyksiä. Lisäksi henkilökohtainen konkurssi on tehtävä mahdolliseksi.

Tällä hetkellä kansalaisen aika on ilmaista. Siitä seuraa, että erilaisia palveluja (yksityisiä ja yhteiskunnan) suunniteltaessa optimointi tapahtuu palveluja tarjoavan organisaation näkökulmasta. Jotta esimerkiksi vahingonkorvaustapauksissa kaikkien osapuolten kärsimät vahingot tulevat tasavertaiseen tarkasteluun, kansalaisten omalle ajalle on lainsäädännössä säädettävä nimetty, kohtuullinen, elinkustannusindeksillä vuosittain tarkistettava perustuntihinta. Sen suuruus voisi olla esimerkiksi 10 euroa tunnilta vuonna 2014. Tämä perustuntihinta ei korvaisi laskelmissa esimerkiksi menetettyjä ansiotuloja, vaan sitä sovellettaisiin mikäli ansiotuloja ei olisi tai ansiotulot olisivat tuota perustuntihintaa pienemmät. Perustuntihinta toimisi tehokkaana työkaluna myös esimerkiksi palvelu-, liikenne-, yhdyskunta- ja yhteiskuntasuunnittelussa.

2. Perustulo

Sosiaaliturvan tulee pääosin perustua kaikkien kansalaisten vastikkeettomaan perustuloon, joka mahdollistaa kohtuullisen elintason ja kannustaa hankkimaan ylimääräisiä tuloja. Perustulo ei vaadi merkittävästi ylimääräistä julkista rahoitusta, sillä tuki korvaa suuren osan nykyisistä tuista.

Perustulo helpottaa erityisesti epäsäännöllisten tulojen saajia kuten pienyrittäjiä, opiskelijoita ja pätkätuloilaisia, sillä tulojen saanti ei leikkaisi perusturvaa tai edellyttäisi tukien uudelleen anomisia, kuten nykyisessä järjestelmässä, vaan kaikki palkkatulo kasvattaisi käteen jäävää summaa

Sosiaaliturvan asiakkaiden tilitietojen järjestelmällistä tutkimista ei voida hyväksyä, sillä se loukkaa räikeästi yksityisyydensuojaa. Perustulon käyttöönotto vähentää tarpeetonta byrokratiaa ja yksityisasioiden ruotimista.

Piraattipuolue kannattaa perustulojärjestelmän käyttöönottoa usean vuoden kestävässä siirtymäaikana, jossa vähitellen siirretään osia opintotuesta, perustoimeentulotuki, työmarkkinatuki, peruspäiväraha, kansaneläke ja asumistuki perustulon piiriin. Perustulon rahamäärä tulee määräytymään sen mukaan, millainen taso osoittautuu riittäväksi sitä nostavien toimeentulolle ja parhaiten edistää työmarkkinoiden toimivuutta.

Ennen perustuloon siirtymistä opintotuen asumislisä korvataan yleisellä asumistuella.

Lähtökohtana tulee olla nykyinen perustoimeentuloturvan taso. Lapsilisät tulee säilyttää erillisinä. Perustulo ei vaikuttaisi ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan.

3. Parempi palvelurakennemuutos

Ei ole yhtä oikeankokoista kuntaa, eikä yhtä oikeaa kuntamallia. Suomessa on kaiken kokoisia kuntia, jotka hoitavat asiat hyvin ja kestävästi. Sosiaali-, terveys- tai muidenkaan palveluiden järjestämisestä ei pidä ylhäältä päin pakottaa yhteen muottiin. Kunnille on sallittava liikkumavaraa kokeilla erilaisia käytäntöjä, jolloin parhaimmat käytännöt leviävät muihin kuntiin. Tämä merkitsisi, ettei palvelutaso olisi kaikkialla täysin yhdenmukainen, mutta toisaalta palvelutason parantaminen olisi aina mahdollista omaksumalla toisilta kunnilta hyviksi osoittautuneita käytäntöjä.

Meneillään olevaa palvelurakennemuutosta ei pidä toteuttaa hallituksen esittämän mallin mukaisesti, sillä esityksessä on lukuisia ongelmia. Niin kutsutussa vastuukuntamallissa vastuukunta saisi käytännössä kaiken vallan päättää myös naapurikuntiansa sosiaali- ja terveydenhuollosta. Kuntien pakottaminen tällaiseen malliin loukkaisi perustuslaissa turvattua kuntien itsehallintoa.

Piraattipuolue esittää siirtymistä maakuntahallintoon, johon kunnat voisivat liittyä vapaaehtoiselta pohjalta. Maakuntahallintoon kuuluisi suorilla vaaleilla kunnallisvaalien yhteydessä valittu maakuntavaltuusto Kainuun hallintokokeilun esimerkin mukaisesti. Kunta voisi myös jättäytyä maakuntahallinnon ulkopuolelle ja huolehtia palveluistaan itsenäisesti.

On estettävä tilanteet, joissa suurin osa kunnan budjettivallasta on tosiasiaassa kuntayhtymien valtuustoilla, joita ei valita suoralla vaalilla. Myös kuntayhtymiä tulee voida muodostaa jatkossakin, mutta taloudelliselta

painoarvoltaan suurille kuntayhtymille tulisi valita valtuusto suoralla kansanvaalilla kunnallisvaalien yhteydessä.

Ei ole yhtä oikeaa tapaa tuottaa palveluja. Yksityistäminen, ulkoistaminen kilpailutuksen tai palvelusetelien kautta ja kokonaan julkisesti tuotettu palvelu ovat kaikki varteenotettavia vaihtoehtoja. Tiedon ja kokemusten jakaminen sekä monimuotoisuuden salliminen ovat nykyaikaiseen yhteiskuntaan sopiva toimintatapa.

4. Kuntien talouden parantaminen

Jatkuva kriisikuntien tukeminen taloudellisesti paremmin voivien kuntien varoilla aiheuttaa moraalikatoa vastaavasti kuin eurooppalaisten kriisipankkien tukeminen asiansa hyvin hoitavien maiden veronmaksajien varoilla. Kunnat ovat päässeet velkaantumaan, koska ne ovat luottaneet siihen, että valtio pelastaa ne tarvittaessa. Kuntien velka onkin noussut viime vuosina suhteellisesti nopeammin kuin valtion velka, vaikka kuntien osuus julkisen sektorin kokonaisvelasta on edelleen kohtalaisen pieni.

Valtion on asetettava kunnille velkaantumiskatto sekä katto sille kuinka suuren osuuden kunnan tuloista valtionosuudet voivat enimmillään muodostaa. Mikäli katot tulevat vastaan, jää kunnan tehtäväksi tasapainottaa budjettinsa. Kunnille asetettava velkaantumis- ja valtionosuuskatto hillitsisi myös valtion mahdollisuuksia asettaa kunnille yhä uusia velvoitteita miettimättä miten ne rahoitetaan.

5. Työllisyyden parantaminen

Valtio ei voi säädellä, miten ihmisten tulee elämänsä elää. Ihmiset pysyvät työelämässä, jos ovat terveitä ja kokevat työnsä mielekkäiksi, eivät valtion eläkeikäpäätöksillä. Sosiaaliturvajärjestelmän radikaali yksinkertaistaminen perustuloon siirtymällä tekisi kaikesta työnteosta kannattavaa. Mikä tahansa työ olisi lisätuloa, eikä johtaisi ongelmiin tukibyrokraatian kanssa. Myös työsopimusjärjestelyistä on tehtävä joustavampia. Kun perustulo on saatu käyttöön, työehtosopimusten yleissitovuudesta voidaan luopua.

Työnantajalle ilmaista pitempikestoista työharjoittelua ei tule tukea valtion tai kunnan varoista, sillä järjestelmä suorastaan kerjää väärinkäytöksiä. Tukien osuus tulee olla enintään puolet työntekijän palkkauskuluista.

Eläkeiän kohoaminen merkitsee käytännössä nuorten työllistymisen vaikeutumista. Nuorten parempi työllistyminen – sekä työn määrän kasvu, että työsuhteiden laadun paraneminen – ehkäisee syrjäytymistä. On tärkeämpää ehkäistä nuoren ajautuminen kymmenien vuosien syrjäytymisputkeen kuin pitää kuusikymppinen töissä pari vuotta pidempään. Tästä syystä nuorten parempi työllistäminen tulee asettaa ensisijaiseksi tavoitteeksi eläköitymisiän kohottamiseen nähden.

Opiskelijat ovat jo hyvin mukana työelämässä. Tarkkaan aikataulutetut ja yhdenmukaistetut putkitutkinnot eivät ole tie menestykseen nykyaikaisessa taloudessa. Monimuotoisuus ja erilaisten mallien kokeileminen tulee sallia korkeakoulumaailmassa samoin kuin muillakin yhteiskunnan osa-alueilla. Opintotuen tulorajat pitää poistaa jo ennen perustuloon siirtymistä, jotta opiskelijoiden on aina kannattavaa tehdä lisää töitä menettämättä opintotukea. Opintojen tulee olla jatkossakin maksuttomia. Opetuksen maksullisuus pakottaisi käymään yhä enemmän töissä opiskelujen ohella, jolloin opiskelutahti hidastuisi. Piraattipuolue uskoo kannustamiseen enemmän kuin pakottamiseen ja rankaisemiseen.